

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

Boardletter

Jaarrekeningcontrole 2022

Gemeente Venlo

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
24 november 2022

 Inleiding Inhoudsopgave Onze boodschappen Controlekader Vooruitkijkend Bijlagen

Inleiding

Gemeente Venlo
T.a.v. de gemeenteraad en auditcommissie
Postbus 3434
5902 RK VENLO

24 november 2022

Referentie:

Geachte leden van de gemeenteraad en auditcommissie,

Graag presenteren we u hierbij onze tussentijdse bevindingen die voortkomen uit de controle van de jaarrekening van gemeente Venlo over het boekjaar dat eindigt op 31 december 2022. We hebben onze werkzaamheden uitgevoerd in overeenstemming met ons controleplan 2022.

Dit rapport is gebaseerd op onze werkzaamheden tot en met oktober 2022. Indien er na deze datum nieuwe bevindingen zijn met betrekking tot de interne beheersing, dan zullen wij dit met u delen in ons accountantsverslag.

Het rapport bestaat uit drie delen. In deel 1 geven wij een overzicht van onze kernboodschappen. Deel 2 beschrijft diverse aspecten gerelateerd aan de interne beheersing. Deel 3 beschrijft de relevante ontwikkelingen voor uw gemeente en uw status van voorbereiding op deze ontwikkelingen.

We bespreken de inhoud van dit verslag graag tijdens de vergadering met de auditcommissie op 24 november 2022. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet om contact met ons op te nemen. Wij zijn uiteraard graag bereid om de inhoud van deze rapportage nader toe te lichten.

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. T.A.G. van Boxtel RA
senior director

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Boschdijktunnel 10, 5611 AG, Postbus 6365, 5600 HJ, Eindhoven

T: 088 792 00 20, F: 088 792 96 40, www.pwc.nl

PwC is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

- Inleiding
- Inhoudsopgave**
- Onze boodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

Inhoudsopgave

<u>Inleiding</u>	<u>1</u>	<u>Het controleproces</u>	<u>19</u>
<u>Inhoudsopgave</u>	<u>2</u>	<u>Bijlagen</u>	<u>20</u>
<u>Onze boodschappen</u>	<u>3</u>	<u>Wet normering topinkomens</u>	<u>21</u>
<u>Controlekader</u>	<u>4</u>	<u>ISA-vereisten</u>	<u>22</u>
<u> Controleomgeving</u>	<u>5</u>		
<u> Fraude en wet- en regelgeving</u>	<u>6</u>		
<u> IT-risico's en beheersing</u>	<u>7</u>		
<u> Impact op aanpak</u>	<u>8</u>		
<u>Vooruitkijkend</u>	<u>9</u>		
<u> Grondexploitaties</u>	<u>10</u>		
<u> Sociaal domein</u>	<u>11</u>		
<u> Opvang vluchtelingen</u>	<u>12</u>		
<u> Rechtmatigheidsverantwoording</u>	<u>13</u>		
<u> Onze controleverklaring</u>	<u>14</u>		
<u> ESG en lokale overheden</u>	<u>15</u>		
<u> Specifieke onderwerpen</u>	<u>16</u>		
<u> Specifieke onderwerpen</u>	<u>17</u>		
<u>Accounting & controle</u>	<u>18</u>		

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen**
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

Onze boodschappen

In dit hoofdstuk staan we stil bij onze belangrijkste boodschappen die we hebben geformuleerd naar aanleiding van de interim-controle bij gemeente Venlo.

01

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- **Onze boodschappen**
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

Onze kernboodschappen

Kwaliteit en doorlooptijd P&C 2030

Gemeente Venlo werkt op basis van de visie P&C 2030 aan het [P&C proces](#) gericht op een hogere kwaliteit van financiële informatie en een kortere doorlooptijd. In 2022 loopt de pilot ten aanzien van de maandafsluiting en maandrapportages. Dit zorgt voor een beter actueel financieel inzicht.

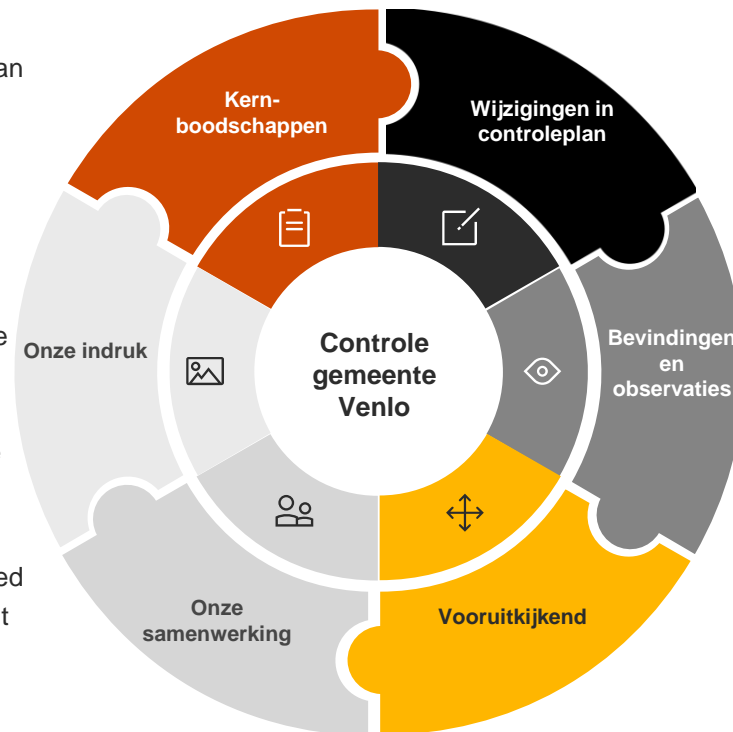
Positieve ontwikkeling interne beheersomgeving

Voor het tweede jaar heeft de VIC een interne managementletter uitgebracht op basis van de uitgevoerde werkzaamheden in de derde lijn. We zien hierbij een positieve ontwikkeling zowel op het gebied van de [interne beheersing](#) als mede gedrevenheid binnen de organisatie om hiermee aan de slag te gaan.

Vanuit onze interimwerkzaamheden zien wij eveneens een positieve vooruitgang op het gebied van interne beheersing. Voor een totaal overzicht van [bevindingen](#) klik op de link.

Meer aandacht voor een integrale risicoanalyse als accountant

Herziening van de [controlestandaard 315R](#) voor het inschatten van risico's zorgt ervoor dat we meer aandacht besteden aan een gemeentebrede, integrale risicoanalyse om beter op risico's te kunnen inspelen. Venlo werkt aan het opzetten hiervan.

Invloed huidige economische omstandigheden op de grondexploitaties

De huidige economische omstandigheden en stijgende prijzen kunnen voor onzekerheid zorgen voor de waardering van de [grondexploitaties](#).

Rechtmatigheidsverantwoording ligt op koers

Vanaf 2023 moet het college de [rechtmatigheidsverantwoording](#) bij de jaarrekening afgeven. In 2021 heeft gemeente Venlo al een proefjaar gedraaid waarbij wij hebben geconcludeerd dat hieraan een goede invulling is gegeven. Gemeente Venlo zet in 2022 de volgende stappen om het proces te verfijnen.

Ontwikkeling bewaking kosten sociaal domein

Gemeente Venlo is actief bezig met de ontwikkeling ter waarborging van de prestatieleveringen in het proces van [sociaal domein](#).

Fraude analyse onderhanden

Gemeente Venlo is bezig met het opstellen van een [fraude analyse](#). Deze zal halverwege november afgerond zijn.

Hoofdlijnen begroting 2023

Wij hebben de [begroting](#) van 2023 geanalyseerd en identificeren per saldo een onttrekking van reserves tot en met 2026 van €9 miljoen. Dit betreft inzet van incidentele middelen, waarbij de uitdaging om de begroting structureel sluitend te krijgen groot is.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen

☆ Controlekader

- Controleomgeving
- Fraude en wet- en regelgeving
- IT-risico's en beheersing
- Impact op aanpak
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

Controlekader

Dit hoofdstuk is bedoeld om u inzicht te geven in de controleomgeving inclusief de maatregelen ter voorkoming van fraude. Daarnaast reflecteren we in dit hoofdstuk op de status van de interne beheersing, inclusief de beheersing van de IT-omgeving.

02

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader

Controleomgeving

Fraude en wet- en regelgeving

IT-risico's en beheersing

Impact op aanpak

Vooruitkijkend

Bijlagen

Controleomgeving

Onze visie op uw interne beheersing: uw controleomgeving heeft een solide basis

Het college is verantwoordelijk voor het inrichten van een interne controleomgeving die het mogelijk maakt een jaarrekening op te stellen die geen afwijkingen van materieel belang bevat door fraude of fouten.

Het rapport van de commissie die is ingesteld om na te denken over de toekomst van de accountancy, Commissie Toekomst Accountancysector, bevestigt dat de kwaliteit van het werk van de accountant in belangrijke mate wordt beïnvloed door de kwaliteit van het rapportageproces bij de opdrachtgever. Dit vereist een intensieve betrokkenheid van het college en de raad, ook ten aanzien van niet-financiële informatie.

Sturen en beheersen van de bedrijfsprocessen zijn de primaire verantwoordelijkheid van het college. De raad moet zich een oordeel kunnen vormen over de inrichting en het functioneren van de bedrijfsvoering in de zin dat deze doeltreffend en doelmatig is ingericht. Een paragraaf bedrijfsvoering op voldoende kwalitatief en kwantitatief niveau is daarbij essentieel. Het is van belang dat de raad kennisneemt van de paragraaf om zodoende de daarin opgenomen gemeente specifieke aandachtspunten mee te nemen in de kaderstellende en controlerende activiteiten.

Een toevoeging aan de paragraaf bedrijfsvoering

Het college stelt ten minste een keer per jaar in de paragraaf bedrijfsvoering de raad op de hoogte van de hoofdlijnen van het strategische beleid, de algemene en financiële risico's en het beheersings- en controlesysteem van de gemeente.

De raad en het college hebben de volgende verantwoordelijkheden:

- Kaderstellen: de raad is verantwoordelijk voor het vaststellen van de doelstellingen en kaders in de vorm van beleid, begroting en verordeningen. Het college voert het beleid uit binnen de kaders die de raad heeft gesteld;
- Controleren: de raad ziet ook toe op de uitvoering door het college. Zijn de kaders gevolgd, welke resultaten zijn bereikt en wat zijn de financiële resultaten? Dit gebeurt niet alleen via de begroting en jaarverslag. De paragraaf bedrijfsvoering informeert raadsleden over de realisatie van beleidsdoelstellingen die door de raad zijn vastgesteld bij begroting. Dit is een onderdeel van hun controlerende rol.

Het college moet vanaf 2023 in de paragraaf bedrijfsvoering specifiek ook ingaan op de afwijkingen die zijn geconstateerd in de rechtmatigheidsverantwoording. Voor het opstellen van informatie over de rechtmatigheid moet de raad kaders geven, bijvoorbeeld de verantwoordingsgrens en inzake de gewenste mate van detaillering in de paragraaf bedrijfsvoering.

In de jaarrekening van 2021 is door gemeente Venlo in de paragraaf bedrijfsvoering een passage over de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen. Geconstateerde rechtmatigheidsverschillen op basis van het proefjaar 2021 zijn opgenomen in deze passage.

De elementen van de controleomgeving vormen een juiste basis

Onze conclusie is dat de elementen van de [controleomgeving](#) gezamenlijk een juiste basis vormen voor de andere onderdelen van de interne controle. Hiermee concluderen we dat de controleomgeving en de interne beheersing van voldoende niveau is om te komen tot een betrouwbare jaarrekening, inclusief de toelichting over rechtmatigheid.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader

Controleomgeving

Fraude en wet- en regelgeving

IT-risico's en beheersing

Impact op aanpak

 Vooruitkijkend

 Bijlagen

Onze observaties van uw controleomgeving

De controleomgeving vormt de basis voor een goede opzet van de processen en de effectieve werking hiervan. Hieronder hebben we uw interne controleomgeving geëvalueerd per onderdeel van de interne beheersing en geven wij u onze aanbevelingen. Onze conclusie is dat de elementen van de controleomgeving gezamenlijk een juiste basis vormen voor de andere onderdelen van de interne controle.

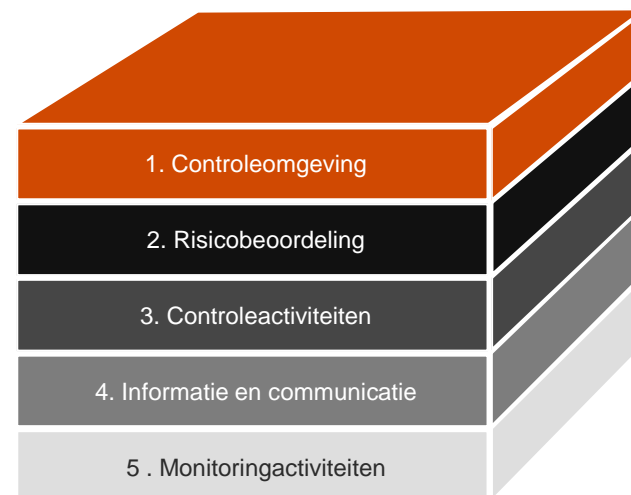
1. Controleomgeving

- Raad oefent toezichtstaken uit en gaat via de audit commissie in gesprek over de visie op de interne beheersing.
- Gemeentesecretaris stelt structuur, autoriteit en verantwoordelijkheid vast

2. Risicobeoordeling

- In 2022 is het opzetten van de fraudeanalyse opgepakt. Door diverse workshops gericht op inhoud, proces en gedrag is het bewustzijn ten aanzien van fraude onder medewerkers verhoogd. De vervolgstap is het in kaart brengen van de geïdentificeerde frauderisico's. In november 2022 is deze naar naar verwachting afgerond.
- Het management identificeert en analyseert significante wijzigingen.

← activiteiten, rapportage en naleving →

3. Controleactiviteiten

- Wij concluderen dat het management in samenwerking met de VIC bezig is met het versterken van de primaire processen. Dit gaat middels het verder inrichten van de beheersmaatregelen. Eveneens worden hierbij procedures verder uitgewerkt.
- We concluderen dat het management schattingen inzake de totstandkoming van grondexploitaties, voorzieningen en materiële vaste activa en vorderingen in de jaarrekening correct heeft gedocumenteerd

4. Informatie en communicatie

- Door de doorontwikkeling van de P&C cyclus versterkt Gemeente Venlo het actueel inzicht in de financiële positie. Dit heeft een positief effect op de rapportages.

5. Monitoringactiviteiten

- De VIC voert voortdurende en/of afzonderlijke evaluaties uit en evalueert en meldt tekortkomingen.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
- Controleomgeving

Fraude en wet- en regelgeving

IT-risico's en beheersing

Impact op aanpak

Vooruitkijkend

Bijlagen

Fraude, omkoping en corruptie en het niet naleven van wet- en regelgeving

Frauderisicoanalyse in ontwikkeling

In 2022 is het opzetten van een frauderisicoanalyse opgepakt. In het najaar zijn workshops aan de medewerkers aangeboden op het gebied van procedures en gedrag ter voorkoming van fraude. Hierdoor is voor medewerkers een verhoogd bewustzijn gegenereerd op het gebied van fraude. Op basis van de uitgevoerde workshops zal er de frauderisicoanalyse worden uitgewerkt waarbij fraude risico's in kaart worden gebracht. Dit zorgt voor inzicht in de organisatie op het gebied van fraude en zal de organisatie helpen met het voorkomen en opsporen van fraude. De analyse is naar verwachting in november 2022 afgerond.

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole zullen wij de interne beheersing rond het voorkomen en identificeren van fraude beoordelen. Aangezien het voorkomen en opsporen van fraude de primaire verantwoordelijkheid is van het college en de raad, verwachten we dat er een gedegen niveau van interne controle is ingericht, rekening houdend met de omvang en complexiteit van de gemeente en haar activiteiten.

We adviseren de directie en het college om te beoordelen wat de kwaliteit is van het gehele fraudepreventieprogramma en, indien nodig, tijdig maatregelen te treffen om de kwaliteit van dit programma te verbeteren. De kwaliteit van dit programma is mede bepalend voor de bevindingen die wij in de controleverklaring zullen (moeten) rapporteren.

Tijdens onze tussentijdse controlewerkzaamheden zijn geen aanwijzingen van fraude onder onze aandacht gekomen.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
- Controleomgeving

Fraude en wet- en regelgeving

IT-risico's en beheersing

Impact op aanpak

 Vooruitkijkend

 Bijlagen

Update ten aanzien van onze frauderisicoanalyse

In ons controleplan hebben wij onze initiële frauderisicoanalyse opgenomen. Als onderdeel van onze tussentijdse controle hebben wij vastgesteld of beheersingsmaatregelen zijn getroffen om deze frauderisico's te ondervangen.

Daarnaast hebben wij de opzet van de interne beheersing van uw belangrijkste financiële processen beoordeeld. Hieruit blijken geen aanvullende frauderisico's ten opzichte van ons controleplan. In onderstaande tabel hebben wij de uitkomsten voor u samengevat.

	Geconstateerd frauderisico	Reeds in controleplan opgenomen	Nieuw in tussentijdse controle	In opzet aanwezige beheersingsmaatregel om risico te ondervangen	Restrisico
1	Managementbeïnvloeding: Het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door management.	●		Gezien de aard van het risico ondervangen interne beheersingsmaatregelen dit risico niet geheel.	hoog
2	Opbrengstverantwoording: Fraude in de opbrengstverantwoording bij inkomende subsidies. Het gaat hierbij om de verwerking van de opbrengsten in het juiste boekjaar en het voldoen aan de voorwaarden.	●		De gemeente heeft functiescheiding in haar processen opgenomen die dit moeten waarborgen. Gezien de aard van het risico ondervangen interne beheersingsmaatregelen dit risico niet geheel.	hoog
3	Omkoping en correctie in de aanbestedingen: Gunning van (Europese) aanbestedingen aan bevriende partijen	●		De gemeente heeft functiescheiding in haar processen en beschikt daarnaast over een inkoopbeleid. Gezien de aard van het risico ondervangen interne beheersingsmaatregelen dit risico niet geheel.	hoog

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
- Controleomgeving
- Fraude en wet- en regelgeving**
- IT-risico's en beheersing
- Impact op aanpak
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

Doorontwikkeling interne beheersing

Interne beheersing in beweging

De gemeente Venlo werkt op basis van het drielijnenmodel aan het zichtbaar maken van beheersmaatregelen in de primaire processen. Concrete voorbeelden zijn de opzet van het Power BI-dashboard om de rechtmatigheid van uitgaven in relatie tot de aanbestedingen te meten en de implementatie van de applicatie Axxerion ter ondersteuning van het vastgoed management.

Zoals in het schema rechts opgenomen zien wij binnen de interne beheersing ontwikkelingen. Wij adviseren verder stappen te zetten met het in kaart brengen van de gewenste beheersmaatregelen. De interne management letter en de bevindingen geconstateerd vanuit onze werkzaamheden kunnen hierbij helpen. Deze hebben wij opgenomen in de rapportage interimbevindingen.

Wij hebben de doorontwikkeling van de interne beheersing getoetst aan het [drielijnenmodel](#). Net als voorgaand jaar zien wij dit jaar verbeterstappen in de doorontwikkeling van de VIC. De VIC heeft ook dit jaar een interne management letter uitgebracht waarin eveneens de stappen binnen de interne beheersing zichtbaar zijn. Zoals in het schema rechts in aangegeven identificeren wij een sterke derde lijn binnen Gemeente Venlo. In visie op control van de gemeente Venlo heeft de tweede lijn vanuit de business controllers een belangrijke rol in het adviseren en aanjagen in het versterken van de zichtbare beheersing primaire processen in de eerste lijn. In de analyse van de processen en de gesprekken in de interim zien wij deze rol beperkt terugkomen. Wij adviseren om de opvolging van adviezen uit de interne managementletter en onze boardletter/rapportage interim-bevindingen te beleggen in de eerste en tweede lijn met een terugkoppeling over de genomen acties.

	Proces	Line of defence			T.o.v. 2021
		1	2	3	
BEDRIJFSVOERING	 Inkopen en betalingen	◐	●	●	↗
	 Aanbestedingen	◐	●	●	↗
	 Salarissen	◐	◐	●	↗
	 Inkomende subsidies	◐	◐	●	→
	 IT	◐	◐	●	→
FYSIEK	 Grondexploitatie	◐	◐	●	↗
	 Vastgoedbeheer	●	◐	●	↗
	 Parkeren	●	◐	●	→
SOCIAAL	 Sociaal domein	◐	◐	●	↗
	 Sociale zaken	◐	◐	●	→
	 Verstreekte subsidies	◐	◐	●	↗

Legenda

- ◐ In opzet ontoereikend
- ◐ In opzet toereikend, maar één of meerdere beheersmaatregelen bestaan in de praktijk niet
- Proces is adequaat opgezet en beheersmaatregelen bestaan
- ◆ Niet van toepassing

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader

Controleomgeving

Fraude en wet- en regelgeving

IT-risico's en beheersing

Impact op aanpak

Vooruitkijkend

Bijlagen

Doorontwikkeling Interne beheersing

P&C Cyclus krijgt een sterke impuls in plan 2030

Gemeente Venlo is actief aan de slag met verdere ontwikkeling van het P&C proces. Er worden stappen gezet op het gebied van maandafsluiting en maandrapportages. Hiervoor zijn binnen diverse teams pilots gestart met een positieve uitkomst. Dit zal leiden tot een beter tussentijds financieel inzicht en een kortere rapportagecyclus. Dit zien wij als belangrijk element om het zelf controlerend vermogen van de organisatie te vergroten. Het opzetten van de maandafsluitingen en maandrapportages zorgen voor een groter bewustzijn en betrokkenheid op de tussentijdse (financiële) realisatie. Om verder door te pakken kan inhoudelijk meer diepgang in de maandafsluiting worden gecreëerd door inhoudelijk balansposten te analyseren en documenteren. In de maandrapportages zien wij dat de financiële realisatie de belangrijkste pijler is, het is van aanvullende toegevoegde waarde om de beleidsrealisatie toe te voegen.

Venlo werkt op basis van beleidsagenda 2022-2026 gestructureerd aan het actualiseren van de kaders

Op basis van het document “Kader financieel beleid Venlo & Beleidsagenda 2022 – 2026” wordt gewerkt aan een concrete beleidsagenda voor 2022 en verder. Het beleid en de kaders worden op basis van de beleidsagenda gepland en geactualiseerd op basis van het handboek “bewust beter beleid. De nota investeringsbeleid uit 2008 is geactualiseerd en ligt voor aan de gemeenteraad. Het treasury statuut uit 2015 is gepland om in 2024 te actualiseren. Hiermee werkt Venlo gestructureerd aan het actualiseren van de verouderde beleidskaders.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader

Controleomgeving

Fraude en wet- en regelgeving

IT-risico's en beheersing

Impact op aanpak

 Vooruitkijkend

 Bijlagen

Wat is het *drielijnenmodel*?

Onze controleaanpak is naast het controleren van de jaarrekening gericht op het verbeteren van uw bedrijfsvoering inclusief digitalisering hiervan. In onze controle hanteren wij daarvoor het *drielijnenmodel*. Dit model geeft handvatten om te beoordelen waar in de interne beheersing risico's worden ondervangen:

- In de eerste lijn: in het primaire proces, onder verantwoordelijkheid van de proceseigenaar.
- In de tweede lijn: in de ondersteunende processen zoals financiën en control, waar *checks and balances* ingericht zijn om fouten te signaleren.
- In de derde lijn: in uw verbijzonderde interne controle achteraf.

	1e lijn Lijnmanagement	2e lijn Ondersteuning	3e lijn Verbijzonderde interne controle
	Afdelingen/teams	Administratie en Control	VIC-functie
Gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • Primair verantwoordelijk voor getrouwheid en rechtmatigheid transacties binnen eigen processen • Verantwoordelijk voor kwalitatieve analyse en toelichting P&C-producten 	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteunt de afdelingen bij de optimalisering van de primaire processen • De administratie voert bij de verwerking een aantal primaire controles uit op de eerste lijn 	<ul style="list-style-type: none"> • De VIC voert interne controles uit op de getrouwheid en rechtmatigheid van de financieel-kritische processen. • Adviseert over verbetering in de eerste en tweede lijn
PwC	<ul style="list-style-type: none"> • Adviseert (met de VIC) preventieve interne controlemaatregelen in het primaire proces • Geeft feedback om leesbaarheid/informatiewaarde P&C-documenten te verhogen 	<ul style="list-style-type: none"> • Adviseert preventieve interne controlemaatregelen in het ondersteunende proces en de IT • Geeft adviezen om effectiviteit control-werkzaamheden te vergroten 	<ul style="list-style-type: none"> • Adviseert/klankbord om te komen tot een effectieve en efficiënte controle-aanpak • Maakt waar mogelijk gebruik van de werkzaamheden van de VIC

Wij rapporteren via het push-leftprincipe

Het push-leftprincipe is erop gericht de interne beheersing in de eerste en tweede lijn te optimaliseren. Dit vanuit het uitgangspunt dat fouten voorkomen beter is dan achteraf constateren. Indien er tekortkomingen zijn in de interne beheersing in de eerste en tweede lijn, dan zullen wij deze daarom rapporteren als bevinding, ook als deze in de derde lijn met verbijzonderde interne controle ondervangen wordt.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
 - Controleomgeving
 - Fraude en wet- en regelgeving
 - IT-risico's en beheersing**
 - Impact op aanpak
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

IT-risico's en interne beheersing

De algemene IT-beheersmaatregelen zijn het beleid en de procedures die worden gebruikt om de IT-omgeving en de IT-activiteiten te beheren die het effectief functioneren van geautomatiseerde beheersingsmaatregelen ondersteunen. Op basis van de ontwikkelingen in de IT-beheersmaatregelen (waaronder wijzigingsbeheer en autorisatiebeheer) voor de applicaties in scope (EnterpriseOne, GWS4all en Beaufort/Youforce) en ondersteunende IT-infrastructuur (database, besturingssysteem en netwerk) verwachten wij net als voorgaand jaar dat de opzet en bestaan van voldoende niveau zijn voor een gedeeltelijke systeemgerichte controleaanpak.

Voor de jaarrekeningcontrole van gemeente Venlo zullen wij de geautomatiseerde beheersmaatregelen in de betaalorganisatie beoordelen:

- Autorisatie betalingen
- Factuurverwerking
- Mutatie crediteurenstamgegevens.

In november 2022 zal worden vastgesteld of de beheersmaatregelen effectief hebben gewerkt.

Figuur IT-risico's

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
 - Controleomgeving
 - Fraude en wet- en regelgeving
 - IT-risico's en beheersing**
 - Impact op aanpak
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

IT-controls

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole van gemeente Venlo actualiseren we ons begrip van de cyberrisico's zoals opgenomen in het figuur hiernaast:
We vragen aandacht voor de volgende cyberrisico's:

Bankoverschrijdingen en wijziging van leveranciersgegevens

Overboekingen en/of wijzigingen in bankrekeningen (gekraakte communicatie/phishing) door personen die zich voordoen als geautoriseerd leverancierspersoneel, bedrijfsleiders en/of financiële instellingen.

Inbraakpreventie/detectie en monitoring

Inbraakaanvallen (zoals ransomware), waardoor uw organisatie geen toegang krijgt tot haar kritieke infrastructuur, systemen en/of gegevens.

Patchbeheer

Exploitaties van bekende (niet-gepatchte) beveiligingskwetsbaarheden resulterend in de manipulatie/vernietiging van gegevens, waardoor de systeembeschikbaarheid wordt aangetast of de hierboven vermelde blootstellingsgebieden worden geactiveerd.

Back-up en herstel

Gebrek aan effectieve back-up- en herstelprocedures die leiden tot cyberbeveiligingsincidenten die systemen onbruikbaar en/of niet herstelbaar maken.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
- Controleomgeving
- Fraude en wet- en regelgeving
- IT-risico's en beheersing
- Impact op aanpak**
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

Impact van onze tussentijdse werkzaamheden op onze controleaanpak

Geen wijzigingen in de controle aanpak.

In ons controleplan hebben we de belangrijkste risico's geïdentificeerd. Op basis van deze risico's hebben we de verhoogde risico's voor wat betreft uw financiële verslaglegging gepresenteerd. De geplande controleaanpak is op basis van deze risico's vastgesteld. We hebben onze risicoanalyse en controleaanpak geëvalueerd op basis van de interim-controlewerkzaamheden die specifiek voor deze risico's zijn uitgevoerd, waaronder de impact van de uitkomsten van de door ons tot op heden verrichte werkzaamheden. We concluderen dat er geen relevante wijzigingen in de controleaanpak zijn.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend**
 - Grondexploitaties
 - Sociaal domein
 - Opvang vluchtelingen
 - Rechtmatigheidsverantwoording
 - Onze controleverklaring
 - ESG en lokale overheden
 - Specifieke onderwerpen
 - Specifieke onderwerpen
 - Accounting & controle
 - Het controleproces
- Bijlagen

Vooruitkijkend

In deze sectie kijken we vooruit naar de jaarrekeningcontrole en reflecteren we op onderwerpen die relevant kunnen zijn voor uw gemeente of de jaarrekening.

03

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader

Vooruitkijkend

Grondexploitaties

Sociaal domein

Opvang vluchtelingen

Rechtmatigheidsverantwoording

Onze controleverklaring

ESG en lokale overheden

Specifieke onderwerpen

Specifieke onderwerpen

Accounting & controle

Het controleproces

Bijlagen

Vooruitkijkend

Samen met u werken aan een efficiënte eindejaarscontrole

In deze sectie kijken we vooruit naar de eindejaarscontrole van uw jaarrekening 2022, naar relevante thema's en accountingonderwerpen die uw gemeente raken en hoe we met u samenwerken om het controleproces zo soepel mogelijk te laten verlopen.

In het controleplan hebben wij ook een tijdlijn van de belangrijkste mijlpalen tussen nu en de voltooiing van de definitieve audit gepresenteerd. Hierin zijn geen wijzigingen gekomen. Tot slot geven we een update over de impact van onze bevindingen op de geplande en verwachte uren.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend

Grondexploitaties

Sociaal domein

Opvang vluchtelingen

Rechtmatigheidsverantwoording

Onze controleverklaring

ESG en lokale overheden

Specifieke onderwerpen

Specifieke onderwerpen

Accounting & controle

Het controleproces

Bijlagen

Grondexploitaties; ontwikkeling kazernekwartier

De hoge inflatie kan negatieve invloed hebben op uw grondexploitatieprojecten; verwachte impact het grootst voor project Kazernekwartier

Onzekerheid ten aanzien van de huidige economische omstandigheden in de waardering van grondexploitaties

In de projectenportefeuille van de gemeente Venlo zien we dat de majeure projecten naar verwachting in 2023 of 2024 zullen worden afgerond. De huidige economische omstandigheden en stijgende prijzen, zullen in combinatie met contractuele afspraken inzichtelijk moeten zijn. Denk hierbij aan budgetoverschrijdingen of vertragingen in projecten.

Het effect van de economische omstandigheden en stijgende prijzen zal het grootste zijn wanneer een in eerste opzet winstgevende exploitatie omslaat naar een verlieslatende exploitatie. Ook de looptijd en druk op de grondprijzen hebben effect op de winstgevendheid en daarmee de waardering.

Voor het project Kazernekwartier, welke nog een langere looptijd heeft, zal de onzekerheid in de uitgangspunten en parameters van het project naar verwachting het grootst zijn. Hier is op in gespeeld door de calculatie extern te laten toetsen. Wij adviseren om ter onderbouwing van de waardering van de exploitatie in de jaarrekening uit te gaan van scenarioberekeningen.

Ook indien er besloten wordt tot het openen van nieuwe grondexploitaties dienen de huidige economische omstandigheden worden meegenomen.

In de nota grondbedrijf en vastgoed wordt uitgegaan van een kostenstijging van 5% in 2023 en 2.5% in 2024. Voor langjarige ontwikkeling wordt met een gemiddelde prijsstijging van 2% gehandhaafd waarbij rekening wordt gehouden dat in de eerste jaren de stijging hoger ligt dan in latere jaren.

Afhankelijk van locatie en functie wordt opbrengstenstijging van maximaal 2% per jaar gehanteerd (met uitzondering van een aantal functies waarbij wordt aangesloten bij de algemene inflatie van ca 5%). Hierbij adviseren wij deze uitgangspunten te onderbouwen op basis van geschikte marktinformatie en scenario's met verschillende uitgangspunten.

Bouwwijstelling stikstof kan leiden tot vertraging.

Op 2 november 2022 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geoordeeld dat de bouwwijstelling stikstof niet voldoet aan het Europese natuurbeschermingsrecht. Hierdoor mag de bouwwijstelling niet gebruikt worden bij bouwprojecten. De impact van deze uitspraak zal effect hebben op de vergunningaanvragen van met name het project Kazernekwartier. Wij adviseren hierbij de impact van deze uitspraak op de plannen omtrent het Kazernekwartier en eventuele verwachte nieuwe projecten in kaart te brengen.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend

Grondexploitaties

Sociaal domein

Opvang vluchtelingen

Rechtmatigheidsverantwoording

Onze controleverklaring

ESG en lokale overheden

Specifieke onderwerpen

Specifieke onderwerpen

Accounting & controle

Het controleproces

Bijlagen

Ontwikkelingen binnen het sociaal domein

Voor het sociaal domein zijn de volgende aandachtspunten voor de jaarrekeningcontrole 2022.

Ontwikkelingen borging van prestatielevering in het proces

Het proces voor het borgen van de prestatieleveringen in het primaire proces is nog niet volledig ingericht. Wel wordt actief gewerkt aan de stappen om de controle prestatielevering in het primaire proces in te richten. Voorbeelden van methoden om de prestatielevering vast te stellen zijn regiegesprekken en tevredenheidsonderzoeken inclusief documentatie van deze gesprekken. Voor de zorg in natura is voor een gedeelte van de stromen de prestatielevering geborgd binnen het proces. Voor de PGB stroom zal in 2023 de systematiek veranderen bij de invoering van PGB 2.0 en is de doelstelling om de prestatielevering dan eveneens zichtbaar te waarborgen binnen het proces.

Wanneer de prestatieleveringen zijn geborgd in het primaire proces kan dit als alternatief worden gebruikt om niet langer achteraf te steunen op de productieverantwoordingen van zorgaanbieders. Dit in combinatie met de toegenomen kwaliteit van de prognoses. Voor de controle van 2022 zullen wij nog gebruik maken van de gecontroleerde productieverantwoordingen van de aangesloten zorgleveranciers.

De verantwoording van de PGB-bestedingen worden ontvangen van de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De prestatielevering van PGB's zal ook voor de jaarrekening 2022 als onzekerheid in de controle aangemerkt gaan worden.

Samenwerking MGR voor beschermd wonen ingericht

Per 1 januari 2022 heeft Gemeente Venlo een deel van de verantwoordelijkheden omtrent sociaal domein overgedragen aan de MGR. Voor de zorgstroom beschermd wonen wordt het contractbeheer, toegang tot zorg en facturatie uitgevoerd voor 2022 door de MGR inclusief financiële verantwoording. Met de MGR zijn afspraken gemaakt over de inhoudelijke verantwoording en het aantonen van de rechtmatigheid. Wij adviseren ook de tijdslijnen voor de jaarverantwoording duidelijk vast te leggen. Dit in verband met het beoogde versnellingsproces van de jaarrekeningcontrole.

Beheersing Tozo blijft aandacht vragen

Uit de interne controle van de afhandeling van de signalen van het inlichtenbureau (IB-signalen) over de totale Tozo verstrekkingen (periode 1 t/m 5) zijn bevindingen geconstateerd, waarbij bijvoorbeeld niet voldoende controle informatie aanwezig is om het recht op de Tozo verstrekking aan te tonen of dat inkomsten niet juist of volledig zijn gekort. Nader onderzoek zou meer inzicht kunnen geven of de bevinding kunnen oplossen. Dit inzicht is er eind oktober 2022 nog niet. Wij adviseren dit nader te onderzoeken zodat de rechtmatigheid van de Tozo verstrekkingen wordt aangetoond.

Interne controles sociaal domein op schema

De interne controle werkzaamheden op de sociaal domein dossiers liggen op schema. Gedurende onze gegevensgerichte werkzaamheden door het jaar zullen wij actief samenwerken met de interne controle om de controles zo effectief mogelijk te laten verlopen.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Grondexploitaties
- Sociaal domein
- Opvang vluchtelingen**
- Rechtmatigheidsverantwoording
- Onze controleverklaring
- ESG en lokale overheden
- Specifieke onderwerpen
- Specifieke onderwerpen
- Accounting & controle
- Het controleproces
- Bijlagen

Opvang vluchtelingen uit Oekraïne

De opvang van vluchtelingen uit Oekraïne kan leiden tot een onrechtmatigheid

De gemeente Venlo heeft net als veel andere gemeenten de taak op zich genomen om vluchtelingen uit Oekraïne op te vangen. De vluchtelingenstroom kwam heel snel op gang waardoor in korte tijd opvang geregeld moest worden. De opvang heeft geleid tot extra kosten voor de gemeente. Als accountant kijken wij in de kostenverantwoording extra mee. De borging van de rechtmatigheid van de kosten heeft hierbij onze expliciete aandacht.

Vanwege de onvoorziene situatie en de onmogelijkheid om op korte termijn een aanbestedingsprocedure op te starten, heeft uw gemeente voor een gedeelte van de kosten gebruik gemaakt van de aanbestedingsprocedure voor bijzondere situaties waarvoor geen aankondiging vooraf nodig is: de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking. Deze mag - onder voorwaarden - worden toegepast als sprake is van dwingende spoed (artikel 32 lid 1 sub c Aanbestedingswet 2012). Er dient wel een aankondiging van gegunde opdracht achteraf plaats te vinden.

Gemeente Venlo maakt de toegepaste procedures en gemaakte kosten ten aanzien van de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne inzichtelijk. Per jaareinde zullen wij deze beoordelen of de opvang rechtmatig heeft plaatsgevonden.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
 - Grondexploitaties
 - Sociaal domein
 - Opvang vluchtelingen
- Rechtmatigheidsverantwoording**
- Onze controleverklaring
- ESG en lokale overheden
- Specifieke onderwerpen
- Specifieke onderwerpen
- Accounting & controle
- Het controleproces
- Bijlagen

Rechtmatigheidsverantwoording

Inzicht in de status van de voorbereidingen

Implementatie rechtmatigheidsverantwoording ligt op koers

Vanaf boekjaar 2023 moet het college de rechtmatigheidsverantwoording over de jaarrekening afgeven. U dient nog aandacht te besteden aan de punten zoals opgenomen in het tabel hiernaast. Afgelopen jaar heeft gemeente Venlo reeds proef gedraaid met de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording. Wij concluderen dat uw college op koers ligt voor de officiële implementatie.

Dit betekent dat wij over boekjaar 2023 de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording zullen toetsen.

Vereiste communicatie op grond van controlestandaarden	Heeft het college reeds afspraken gemaakt over deze onderwerpen:		
	Ja	Onderhanden	N.v.t.
De verantwoordingsgrens voor 2022 is bepaald op basis van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves	●		
De verantwoordingsgrens is vastgesteld door de raad	●		
Het normenkader 2022 is onder handen en de datum vaststelling door de raad is gepland	●		
De financiële verordening is herzien indien er staat dat de accountant de rechtmatigheid toetst			●
De financiële verordening bevat op welke wijze wordt omgegaan met begrotingsonrechtmatigheden	●		
Het college en de raad hebben overeenstemming inzake de mate van detail in de paragraaf Bedrijfsvoering	●		
Het interne controleplan van de gemeente bevat een scoping van de processen en balansposten, risicoanalyses per proces en post en controleaanpak	●		

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
 - Grondexploitaties
 - Sociaal domein
 - Opvang vluchtelingen
 - Rechtmatigheidsverantwoording
- Onze controleverklaring**
- ESG en lokale overheden
- Specifieke onderwerpen
 - Specifieke onderwerpen
 - Accounting & controle
 - Het controleproces
- Bijlagen

Onze controleverklaring

Onze controleverklaring wordt uitgebreider op het aspect fraude en financiële positie

In lijn met de pilot over de controleverklaring in 2021 zullen wij in 2022 wederom uitgebreid rapporteren op de aspecten fraude en continuïteit (voor gemeenten financiële positie). Hieronder gaan we verder in op de relevante aandachtspunten.

Wijzigingen in de controleverklaring van accountants ten aanzien van de financiële positie

Vanaf 2022 (in lijn met de pilot in 2021) zullen wij in onze controleverklaring rapporteren over het vermogen van uw gemeente inzake het opvangen van financiële risico's. Ook hier is het van belang om in het jaarverslag te reflecteren op dit onderwerp. De verwachting is dat dit in de paragraaf weerstandsvermogen moet komen.

Wijzigingen in de controleverklaring van accountants ten aanzien van fraude

Ten aanzien van fraude zullen wij op basis van de aangepaste standaard gaan rapporteren (in lijn met de pilot in 2021) over de risico-inschatting, verrichte werkzaamheden en materiële bevindingen ten aanzien van fraude: Ten behoeve daarvan zullen we het fraudepreventieprogramma van de gemeente Venlo onderzoeken, waaronder:

- de implementatie van een gedragscode met ethische gedragsregels voor het creëren van een cultuur van eerlijkheid;
- de door het management uitgevoerde frauderisicoanalyse;
- de maatregelen van interne beheersing die getroffen zijn om specifieke frauderisico's te mitigeren;

- de wijze waarop het management opvolging geeft aan meldingen van klokkenluiders of andere signalen van fraude;
- het opstellen van een redresplan en uitvoeren en monitoren van de acties.

Opname in risicoparagraaf bedrijfsvoering

Bij de gemeente Venlo constateren we dat er in de processen, procedures en interne controles aandacht is ter voorkoming van fraude en misbruik en oneigenlijk gebruik. Ook is er aandacht voor risicomanagement in brede zin, mede in relatie tot de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. In de volgende [passage](#) is uiteengezet hoe Gemeente Venlo op dit moment de frauderisico analyse opstelt.

Wij adviseren de directie en het college om hierover zelf in de risicoparagraaf in uw paragraaf bedrijfsvoering te rapporteren zodat wij hier in onze controleverklaring naar kunnen verwijzen en de door u gerapporteerde informatie kunnen bevestigen.

Diverse rollen en verantwoordelijkheden

Een editie van PwC's [Spotlight](#) is volledig gewijd aan fraude en het geeft onder andere inzicht in de diverse rollen en verantwoordelijkheden voor verschillende gremia. Ook bevat het handvatten over hoe de ambtelijke organisatie een frauderisicoanalyse kan opstellen.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
 - Grondexploitaties
 - Sociaal domein
 - Opvang vluchtelingen
 - Rechtmatigheidsverantwoording
 - Onze controleverklaring
 - ESG en lokale overheden**
 - Specifieke onderwerpen
 - Specifieke onderwerpen
 - Accounting & controle
 - Het controleproces
- Bijlagen

ESG en lokale overheden

Wij willen in gesprek met u treden om de impact van ESG-beleid zichtbaar te maken

ESG en lokale overheden

Lokale overheden hebben elke dag te maken met de drie ESG-thema's. Overstromingen door heftige regenval (environmental), het beschermen van de privacy van burgers (social) en een cyberaanval op de IT-infrastructuur (governance): lokale overheden doen al ongelooflijk veel op dit gebied, maar het maken en samenbrengen van beleid op de ESG-factoren wordt de komende jaren steeds belangrijker. Lokale overheden hebben daarbij een belangrijke rol in het behalen van de door Nederland internationaal afgesproken doelstellingen.

De impact van lokale overheden op het realiseren van de klimaatdoelstellingen verdient het om zichtbaar te zijn, zowel qua resultaten als kosten en investeringen. Lokale overheden zetten al grote stappen op het gebied van ESG en nu is het tijd voor de volgende stap. Voor lokale overheden is geïntegreerde verantwoording noodzakelijk om alle inspanningen zichtbaar, vergelijkbaar en controleerbaar te maken.

Sinds april vorig jaar moeten organisaties en bedrijven volgens de door de Europese Commissie aangenomen richtlijn Corporate Sustainability Reporting Directive' (CSRD) meer transparantie bieden op het gebied van duurzaamheid. Op den duur moet dit leiden tot regelgeving die duurzaamheidsrapportage op één lijn brengt met financiële rapportage. De eisen van de Europese Unie met betrekking tot duurzaamheidsverslaggeving zullen worden uitgebreid tot alle

grote ondernemingen en beursgenoteerde ondernemingen. Voor lokale overheden is er nog geen (Europese) rapportagerichtlijn voor klimaat beschikbaar, bijvoorbeeld in het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten' (BBV).

Wij gaan met u het gesprek aan over welke maatregelen, al door de gemeente Venlo worden genomen, hoe hierover wordt gerapporteerd (bijvoorbeeld in de SDG paragraaf in de jaarstukken en begroting) en welke (vervolg) stappen u daarin kunt zetten. Wij denken aan de volgende lijnen.

Adviezen inzake duurzaamheidsverslaggeving voor lokale overheden

- Breng focus aan in de klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen waarop u wilt sturen, meten en controleren in de komende coalitieperiode.
- Zorg vervolgens voor een centrale plek in de Planning & Control-producten voor duurzaamheid en klimaat.
- Maak investeringen gekoppeld aan ESG-doelstellingen apart zichtbaar om deze ook in de realisatie van de beleidsdoelstellingen mee te nemen.

Lees ook onze blog "[Lokaal bestuur, maak impact van ESG-beleid zichtbaar](#)"

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
 - Grondexploitaties
 - Sociaal domein
 - Opvang vluchtelingen
 - Rechtmatigheidsverantwoording
 - Onze controleverklaring
 - ESG en lokale overheden
 - Specifieke onderwerpen**
 - Specifieke onderwerpen
 - Accounting & controle
 - Het controleproces
- Bijlagen

Specifieke onderwerpen

Analyse van de meerjarenbegroting en Finrap 2022

Structureel sluitende meerjarenbegroting 2023 - 2026 is een uitdaging

De begroting 2023 laat op basis van de meerjarenraming een structureel sluitend saldo zien. In de begroting 2023 – 2026 wordt €9 miljoen onttrokken aan de reserves. Hiermee wordt bedoeld dat de reserves die de gemeente heeft opgebouwd dalen ten opzichte van de beginstand in 2023. Deze onttrekkingen zijn met name gericht op de inzet algemene middelen (in 2023 en 2024 een onttrekking van in totaal 15 miljoen) en programma 6 circulaire en duurzame hoofdstad (in 2023 – 2024 een onttrekking van in totaal 7 miljoen). Voor de programma's 2 – leefbaar Venlo en programma 6 – centrumstad Venlo identificeren wij een juist een geraamde toevoeging van in totaal 14 miljoen over 2023 en 2024. De solvabiliteit en het weerstandsvermogen blijven stabiel op basis van de begroting van 2023 en 2024 (solvabiliteit 2023 en 2024: 31%, weerstandsvermogen in 2023: 2,00 en 2024: 2,04), door tevens een afname van de verplichtingen. Dit laat zien dat de mogelijkheid voor de gemeente om aan de verplichtingen te verblijven voldoen stabiel blijft ondanks de onttrekkingen aan het reserves. Daarbij staat Venlo voor de uitdaging om de meerjaren begroting structureel in evenwicht te houden. De begrote onttrekkingen van de reserves voor de inzet van incidentele middelen is hier een voorbeeld van.

Finrap 2022 geeft inzicht in mutaties voor en na mutaties reserves

In de Finrap 2022 krijgen de ontwikkelingen in 2022 als de oorlog in Oekraïne, de zeer hoge energieprijzen en inflatiecijfers een duidelijke plek. Tevens zorgt de krappe arbeidsmarkt voor een en een daling in de werkloosheid.

Het verwachte resultaat 2022 in de Finrap is €22,7 miljoen exclusief mutaties reserves (na wijziging €9,9 miljoen) en €17,21 miljoen inclusief (na wijziging €5,7 miljoen). De positieve bijstelling is incidenteel van aard en de belangrijkste oorzaak komt voort uit positieve bijstellingen uit het gemeentefonds.

In de Finrap zijn de mutaties voor en na mutaties duidelijk uitgewerkt en daarmee wordt het effect van de begrotingswijzigingen zichtbaar. Ook hieruit blijkt de druk op de verhouding tussen incidentele en structurele middelen.

De voortgang op de realisatie van de investeringskredieten is zichtbaar gemaakt en tevens zijn de belangrijke oorzaken van het niet geheel realiseren van de begroting toegelicht.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
 - Grondexploitaties
 - Sociaal domein
 - Opvang vluchtelingen
 - Rechtmatigheidsverantwoording
 - Onze controleverklaring
 - ESG en lokale overheden
 - Specifieke onderwerpen
 - Specifieke onderwerpen**
 - Accounting & controle
 - Het controleproces
- Bijlagen

Specifieke onderwerpen

Diverse ontwikkelingen die van invloed zijn op onze jaarrekeningcontrole en uw jaarrekening

De datum voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld naar 1 juli 2023

De Omgevingswet brengt een grote stelselwijziging in het omgevingsrecht en een nieuwe manier van werken in de ontwikkeling en het beheer van de fysieke leefomgeving. De reikwijdte van de wet strekt zich uit van strategische visie, gebiedsontwikkeling en beheer tot vergunningverlening, handhaving en toezicht en de bijbehorende (digitale) informatievoorziening en dienstverlening.

De impact van de wet is daarmee groot. De invoering van de wet is uitgesteld naar 1 juli 2023. Voor die tijd is het van belang dat alle processen binnen de gemeente in lijn gebracht worden om de livegang per 1 juli 2023 mogelijk te maken. Er zijn vier belangrijke producten te onderscheiden: de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan, de Omgevingsvergunning en het Omgevingsloket.

- De gemeenteraad heeft in 2022 over de concept-omgevingsvisie gesproken en deze wordt in oktober 2022 vastgesteld.
- De raad heeft het Nota van Uitgangspunten omgevingsplan in oktober 2022 vastgesteld.
- Bij de invoering van de wet (2023) is de informatie over de fysieke leefomgeving digitaal toegankelijk voor iedereen via het landelijke Omgevingsloket.

Ontwikkeling op het gebied van de intermediair model

Gemeente Venlo neemt deel aan het onderzoek met het intermediairmodel. Hierbij kijkt een onafhankelijke deskundige derde (de intermediair) mee tijdens belangrijke momenten in de jaarrekeningcontrole. Het doel is om te onderzoeken of dit leidt tot een kwalitatief hogere controle.

Gedurende de audit commissie van donderdag 20 oktober heeft de eerste vergadering met de intermediair plaatsgevonden. Ook bij de bespreking van het accountantsverslag zal de intermediair aansluiten.

Opvolging TOZO – IB Signalen

Op dit moment constateren wij dat de opvolging van de IB signalen voor de verschillende TOZO regelingen nog onderhanden is. Het opvolgen van deze IB signalen is nodig voor het vaststellen van de rechtmatigheid van de uitgegeven TOZO uitkeringen. Wij willen hierbij graag het belang benadrukken van de opvolging van de TOZO signalen.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Grondexploitaties
- Sociaal domein
- Opvang vluchtelingen
- Rechtmatigheidsverantwoording
- Onze controleverklaring
- ESG en lokale overheden
- Specifieke onderwerpen
- Specifieke onderwerpen
- Accounting & controle**
- Het controleproces
- Bijlagen

Accounting & controle

Diverse ontwikkelingen die van invloed zijn op onze jaarrekeningcontrole en uw jaarrekening

De herziene controlestandaard 315R over risico-inschatting van processen en beheersmaatregelen

Met ingang van 2022 is de herziene controlestandaard 315 van toepassing. De standaard richt zich op 'het identificeren van risico's van een materieel belang door inzicht te verwerven in de entiteit en haar omgeving'. Voor de gemeente en voor PwC betekent dit een aanscherping van de risico-inschatting van processen en beheersmaatregelen. We besteden meer aandacht aan een gemeentebrede, integrale risicoanalyse om beter op risico's te kunnen inspelen. Kennis blijven nemen van relevante ontwikkelingen en gesprekken met de afzonderlijke clusters (primaire processen) zijn hierbij belangrijk. Verder is nader geduid 'wat' maar ook 'hoe' en 'wanneer' deze begripsvorming en risico-inschatting dient plaats te vinden. Inmiddels hebben de verkennende en verdiepende gesprekken plaatsgevonden. Deze worden op dit moment concreet vertaald naar de werkplannen.

Dit uit zich bijvoorbeeld in de bredere afweging ten aanzien van klimaatgerelateerde risico's (zoals de stikstofcrisis) maar ook in de andere meer reguliere processen zoals de IT-beheersing en onderlinge afhankelijkheden binnen de processen. We verwachten hierbij aan te kunnen sluiten bij procesbeschrijvingen en risico-inschattingen van gemeente Venlo.

Voorziening verlofsparen

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke verlofuren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers hun bovenwettelijke verlofuren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning. Deze verlofuren verjaren niet. Als gevolg van verlofsparen ontstaat er voor de gemeente als werkgever een arbeidskostengerelateerde verplichting. Doordat de mutaties van deze verplichting onvoorspelbaar zijn, heeft de commissie BBV gesteld dat hiervoor een voorziening gevormd moet worden. De hoogte van de voorziening zal afhangen van de mate waarin medewerkers gebruik gaan maken van verlofsparen. Op basis van het totale openstaand saldo aan bovenwettelijke verlofuren binnen de gemeente, wordt een inschatting gemaakt van de noodzakelijke voorziening door Gemeente Venlo.

Bijdrage activa derden

In september 2022 heeft de commissie BBV een uitspraak gedaan over het activeren van bijdragen in activa van derden. De commissie heeft expliciet gesteld dat activeren van een bijdrage in activa van derden niet mag als deze derden geen afschrijvingstermijnen hanteert. Dit is een aanscherping van artikel 64, lid 6 van het BBV. Dat is het geval als er een bijdrage aan het Rijk wordt gedaan. Doordat het Rijk werkt met het kasstelsel worden investeringen in één keer gedekt.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
 - Grondexploitaties
 - Sociaal domein
 - Opvang vluchtelingen
 - Rechtmatigheidsverantwoording
 - Onze controleverklaring
 - ESG en lokale overheden
 - Specifieke onderwerpen
 - Specifieke onderwerpen
 - Accounting & controle
 - Het controleproces**
- Bijlagen

Het controleproces en voorbereidingen voor de eindejaarscontrole

Blijven verbeteren in de samenwerking om de beoogde versnelling in het proces te realiseren

Onze samenwerking

Gedurende onze interim-controle ondervonden we een goede samenwerking met uw team. Met de organisatie hebben wij diverse gesprekken gevoerd welke als prettig werden ervaren. Daarnaast zorgt de heldere en open communicatie voor een fijne samenwerking.

Indien de situatie het toe laat, zullen wij vaker op locatie aanwezig zijn zodat de overleggen fysiek plaats kunnen vinden. Op dit moment ligt de focus om de komende periode ook weer meer fysiek aanwezig te kunnen zijn. Dit om de samenwerking tussen ons en uw organisatie blijven te verbeteren.

Ook kijken wij de komende periode samen vooruit naar de mogelijkheid om het jaarrekeningtraject te versnellen. Hiervoor zijn reeds diverse overleggen gevoerd en zijn de eerste stappen gezet.

Vroegtijdige toetsing ('early testing')

Net als voorgaand jaar zullen wij ook vroegtijdig testwerkzaamheden op de opbrengsten en kosten uitvoeren. Op deze manier kunnen we de werkbelasting voor uw team beter over de komende maanden verdelen. Dit hebben wij gepland in lijn met de voortgang van de VIC-werkzaamheden.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Bijlagen**

Wet normering topinkomens

ISA-vereisten

Bijlagen

In dit hoofdstuk hebben we de bijlagen opgenomen waaronder detailbevindingen en een overzicht van de vereiste communicatie.

04

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

Wet normering topinkomens

ISA-vereisten

Wet normering topinkomens

De impact van WNT-wijzigingen voor gemeente Venlo zijn beperkt

Uw WNT-norm 2022

Het algemeen voltijds- en voljaarsbezoldigingsmaximum voor 2022 is met ingang van 1 januari 2022 €216.000 (2021: €209.000).

Hogere WNT-normen voor uw externe functionarissen

Voor 2022 gelden voor externe topfunctionarissen hogere maxima dan voor 2021. De maxima per maand waarin is gewerkt zijn:

- voor de eerste zes maanden waarin de functie wordt vervuld: een maximum van €28.600 (2021: €27.700) per maand waarin is gewerkt, plus:
- voor de tweede zes maanden €21.700 (2021: €21.000) per maand waarin is gewerkt;
- met een maximum van €206 (2021: €199) per uur.

Bijlage Wet normering topinkomens (WNT)

	U hebt 2 topfunctionarissen die u dient te verantwoorden in de jaarrekening
	De huidige topfunctionarissen zijn beide in loondienst in loondienst.
	U hebt in 2022 geen (ontslag) vergoedingen gesignaleerd die boven de WNT-grens uit zullen komen.

Vanaf de dertiende maand waarin werkzaamheden worden verricht geldt dezelfde normering als voor topfunctionarissen in dienstverband.

De bepaling van de juiste toepasselijke individuele WNT-norm per externe topfunctionaris is door de samenloop van een maandmaximum, urenmaximum en de jaarlijkse verhoging niet eenvoudig. BZK heeft een rekentool ontwikkeld waarmee op basis van enkele eenvoudige vragen de toepasselijke individuele WNT-norm voor 2022 kan worden afgeleid. De rekentool is te vinden op de website www.topinkomens.nl.

Aandachtspunten WNT-verantwoording 2022

De volgende aandachtspunten zijn mogelijk relevant voor de WNT-verantwoording 2022 van uw gemeente:

- Ontvangt een topfunctionaris ook nog een bezoldiging op andere gronden dan de topfunctie? Is uw WNT-instelling onderdeel van een groep en ontvangt een topfunctionaris ook bezoldiging vanuit een andere entiteit binnen de groep? Dan moet u (vanaf 2022!) mogelijk een extra overzicht in uw WNT-verantwoording opnemen.
- Hebt u niet-topfunctionarissen in dienstbetrekking die in 2022 méér bezoldiging ontvangen dan hun deeltijdfactor x €216.000, dan moet u deze (op functie) als 'overige functionarissen' in de WNT-verantwoording opnemen.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Onze boodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Bijlagen
 - Wet normering topinkomens
 - ISA-vereisten**
 - WNT - verantwoording

Onze communicatie over de belangrijkste voorwaarden en aandachtspunten van de controle

Vereiste communicatie op grond van de controlestandaarden	Controleplan	Rapportage interim-bevindingen	Accountantsverslag
Mededeling over de verantwoordelijkheden van de accountant	●		
Bevestiging van de onafhankelijkheid van PwC	●		●
De zaken die zijn aangemerkt als kernpunten van de controle	●		●
Eventuele significante tekortkomingen in de interne controle		●	●
Eventuele ontdekte of vermoede fraude		●	●
Niet naleven van wet- en regelgeving			●
Schriftelijke bevestigingen gevraagd van het management			●
Alle zaken die van invloed zijn op de vorm en inhoud van de controleverklaring			●
Standpunt van de accountant over belangrijke kwalitatieve aspecten van de verslaggeving door het college			●
Rapporteren over significante moeilijkheden, aangelegenheden en overige zaken die van belang zijn voor het toezicht op het financiële verslaggevingsproces			●
Niet-gecorrigeerde afwijkingen			●
Significante aangelegenheden die naar voren komen tijdens de controle in verband met verbonden partijen van de entiteit			●
Beschrijving van de reikwijdte en timing van de controle, waaronder significante risico's	●		●